

Finansman damga vurdu

Yılmaz
SönmezISO 500'ün Şifresi
güçlü aile yapısı

İstanbul Sanayi Odası tarafından 1968 yılından beri gerçekleştirilen 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı sonuçları 6 Şubat depremleri, yaşanan küresel talep ve seçimler gölgesinde kamuoyu ile paylaşılırken, geçtiğimiz yıllarda da listenin ilk sıralarında yer alan enerji, otomotiv, beyaz eşya ve metal sektörünün devleri yerlerini korudu. Bu yılki ISO 500 Türkiye sanayisi açısından birbirinden önemli veriler içerdi.

Araştırmadan öne çıkan çarpıcı veriler finansman giderlerinin %92,5 oranında artması, üretim dışı gelirlerin oranının %43,1'e yükselmesi olurken, finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı ise %56,9'a çıktı. Diğer yandan, mali borçlan %54 artan Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin aktif varlığı ise %126 artış kaydetti. Kar büyüklüklerindeki artışlar, 2023 yılı enflasyonunun altında kalırken, kar eden kuruluş sayısı 442'den 404'e indi. Zarar eden kuruluş sayısı ise 58'den 96'ya yükseldi.

BAŞARI İYİ YÖNETİŞİM

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı sonuçlarını kamuoyu için değerlendiren Ortak Akıl Danışmanlık Kurucusu ve CEO'su Dr. Yılmaz Sönmez, "2023 yılında hammadde, enerji ve işgücü gibi temel girdi maliyetlerindeki artışlar, hızlı teknolojik gelişmeler, Çin başta olmak üzere küresel rakiplerin pandemi sonrası ölçek ekonomisinde vites yükseltmeleri, beyin göçü ve nitelikli işgücü darboğazı ile yeşil ekonomiye uyum gibi zorluklar aile şirketlerinin yoğun olduğu Türkiye sanayisinin üzerinde kara bir bulut gibi dolaştı. Buna yüzyılın felaketi olarak nitelenen 6 Şubat depremleri de eklendi" dedi. Türkiye sanayisinin 2023 yılındaki tüm küresel ve ulusal zorluklara karşın finansal açıdan dirençli bir duruş sergilediğini vurgulayan Dr. Yılmaz Sönmez, şirketlerin birçoğunun arkasında güçlü aile yapıları olduğunu ve ancak genel tablonun gücünü kurumsallaşmadan alan şirketlerin başansı olarak okunması gerektiğini söyledi.

Dr. Yılmaz Sönmez sözlerine şöyle devam etti: "İlk 500 sanayi kuruluşuna baktığımızda, her şeye rağmen ayakta kalan ve büyümesini istikrarlı şekilde sürdüren organizasyonlar görüyoruz. Bunların her birçoğu aynı zamanda aile anayasaları, stratejik planlamaları ve yol haritaları ile geleceğe yönelik derinlikli bir vizyon oluşturmuş, krizlere dayanıklılık sağlamış birer iyi yönetim örneği. Nitekim, halka arz ve yabancı sermaye yoğunluğundaki artış veya yüksek teknolojinin payının artması bu süreçte en önemli göstergeler olarak dikkat çekiyor."

Türkiye

Haftanın Görünümü

"AB'ye tam üyelik stratejik hedefimizdir"

Estonya Cumhurbaşkanı Alar Karis, beraberindeki heyetle Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Üst düzey görüşmelerin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Estonya Cumhurbaşkanı Alar Karis Ankara'da ortak basın toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Avrupa Birliği'ne tam üyelik stratejik hedefimizdir. Birliğin de Türkiye'ye benzer bir perspektiften yaklaşmasını müşteriye mentaalmize olduğu açık" dedi. İsrail'in uluslararası toplumun kalıcı ateşkes çağrısına rağmen Gazze'de sürdürüldüğü

katliamların, sadece bölgesel istikrar değil, küresel güvenliği de tehdit ettiğini belirten Erdoğan, " (Filistin) Kalıcı barış için devletli çözümden geçiyor. Uluslararası toplum artık ajartlığını koyması lazım" diye konuştu. Estonya Cumhurbaşkanı Karis de, ülkesinin Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyelik sürecini desteklediğini ve desteklemeye devam edeceğini söyledi. Rusya-Ukrayna Savaşı'na değinen Karis, savaşın sadece Avrupa bölgesinde değil aynı zamanda küresel güvenlik mimarisini açısından son derece derin etkiler ortaya koyduğunu vurguladı.

"EKONOMİ DİYALOĞU"NDAN SONUÇ ÇIKMADI

CHP'nin Ekonomiden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve gölge bakanı Yalçın Karatepe, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile Ankara'da kapsamlı bir görüşme gerçekleştirdi. Karatepe, 4 saatli aşan görüşmenin ardından düzenlediği basın toplantısında, görüşmenin dört ana başlıkta gerçekleştiğini açıkladı ve "acı reçetelerin futurusunu vatandaşın çıkarını anlystaya değişiklik görmediklerini" söyledi. Ele alınan konuları asgari ücrette

ara zam, emekli maaşlarının artırılması, tarımsal desteklerin ve tarımsal ürün fiyatlarının güncellenmesi ile vergide adaletsizliğin giderilmesi olarak sıralayan Karatepe, "Asgari ücrette yılın ikinci yarısında zam yapılmasını siddette reddediyoruz" dedi. Yalçın Karatepe, hem asgari ücrette hem de emeklilere ödenecek enflasyon farkının yanı sıra, ilave artışın yapılmasının "zorunluluk olduğuna" itiraz etti. Karatepe, görüşme sırasında "asgari ücretin artırılacağı izlenimi edinmediğini" de kaydedti.

Dünya

Türkiye, FATF'nin "Gri Liste"sinden çıkartıldı

Türkiye, Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü (FATF) gri listesinden çıkarıldı. Paris merkezli kurum, yaptığı açıklamada, 2021'den bu yana "Gri Liste"de tutulan Türkiye'nin kara para aklamayı önleme ve terörizmin finansmanıyla mücadele rejimini iyileştirmede "önemli ilerleme" kaydettiğini ve "artık FATF'nin artan izleme sürecine tabi olmadığını" açıkladı. Singapur'un iki yıl süreyle üstlendiği dönem başkanlığında bu yıl 23-28 Haziran'da 6'ncısı düzenlenen ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde faaliyet yürüten FATF Genel Kurulu tamamlandı. OECD'nin açıklamasına göre, FATF Genel Kurulu iki ülkeyi "gri liste" olarak tabir edilen

"artırılmış izleme sürecinden" çıkardı. Genel Kurul, daha önce karışık değerlendirilmeler sırasında tespit edilen stratejik karapara aklamaya ve terörün finansmanıyla mücadelede (AML/CFT) eksikliklerini giderme konusunda çabalarını iletmeden dolayı, Türkiye ve Jamaika'yı tebrik etti. Genel Kurul, Türkiye ve Jamaika'nın artık FATF'nin artırılmış izleme sürecine tabi olmayacağına karar verdi. Bir hafta süren FATF Genel Kurul toplantılarına 200'ün üzerinde hükümet ve Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, INTERPOL ve Egmont Mali İşbirlik Birimleri de dahil olmak üzere global kuruluşlar temsil eden delegeler katıldı.

İRAN, YENİ CUMHURBAŞKANINI SEÇİYOR

İran'da halk 14. Dönem Cumhurbaşkanlığı Seçimleri için dün oy kullandı. Seçimler öncesi muhafazakar adaylar Emir Hüseyin Kadzade Haşimi ve Ali Rıza Zakanı adaylıktan çekildi. İrani Özgüncüler Anketi Ajansı (ISPA) tarafından 26 Haziran'da ülke genelinde 3 bin 589 kişiyi gerçekleştiren kamuoyu yoklamasına, yarışın ilk sırasında yüzde 33,1 ile reformist aday Mesud

Pezeşkiyan, ikinci sırasında ise yüzde 28,8 ile eski Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi Genel Sekreteri muhafazakar Saïd Celili yer alıyordu. Adayların ilk turda seçilebilmesi için yüzde 50+1 olması gerekiyor.

NATO'NUN YENİ GENEL SEKRETERİ MARK RUTTE OLDU
NATO'nun Genel Sekreterliğine Hollanda Başbakanı Mark Rutte atandı. Rutte, Hollanda'da koalisyon hükümetinin bozulması üzerine 7 Temmuz 2023'te istifa etmiş ve yeni hükümet kurulana kadar başbakanlık görevini sürdürüp ardından aktif siyaseti bırakacağını duyurmuştu. Stoltenberg'in görevinin bir dönem daha uzatılmayacağını keskinleşmesinin ardından Rutte, NATO Genel Sekreterliği adaylığını açıklamıştı.

50

FAİZDE "EYLÜL" SPEKÜLASYONU BAŞLADI

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK), piyasa beklentileri paralelinde politika faizinde değişikliklere girmeye 19% metinde de bir önceki değerlendirilmelere benzer vurgular yer aldı. Hükümet enflasyonist politikaları katık, enflasyon beklentileri, jeostratejik riskler ve gıda fiyatlarının enflasyonist baskıları canlı tutulduğu belirtilen metinde, yakın yarıyı risklere karşı hisyari duruşunun sürmekte olduğuna yer verildi. Kararı değerlendirilen ekonomistler, faiz artırımının sonuna gelindiği algısını netleştirme işaret etti. Kimi uzmanlar, politika faizi ile piyasa faizleri arasındaki farkın enyüde daha da açılmaya başlatabileceği politika faizinde indirme bağlama ihtimalinin gündeme gelebileceğini belirtirken, bazı uzmanlar ise indirim olasılığının yıl son toplantısına katılacağı görüşünde.

2022'de yüzde 47 olarak gerçekleşen faiz ödemelerindeki artış oranı, geçen yıl yüzde 106'ya aştı. Finansmana erişimin zorlaşması, kredi artışında yüzde 58,5'e sınırladı. Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 0,5 arttığı 2023 yılında, 500 büyük kuruluş ihracatı yüzde 3 düşüşle yüzde 100 dolara geriledi.

2 TRİLYON

AMAZON İLK KEZ 2 TRİLYON DOLARLIK PİYASA DEĞERİNE ULAŞTI

ABD merkezli e-ticaret devi Amazon'un piyasa değeri ilk kez 2 trilyon doları aşarak Microsoft, Nvidia, Apple ve Alphabet'in ardından en değerli beşinci ABD'li şirket oldu. 2023 yılında maliyetleri azaltması ve yapay zekaya yapılan yatırımlar sonrası yükselişe geçen şirketin hisseleri bu yıl içinde yüzde 30 arttı. Şirket hisse sahipleri OpenAI'nin ChatGPT'ye sahip olacak "Meta" ana varlıklarına yapay zekaya robotu üzerinde çalışıyor.

G20

BREZİLYA DASKELİ RAPORDA SEVETİ BASKIYI BELİR VERGİSİ ÇAĞIRDI

Fransız ekonomist Gabriel Zucman'ın dünyayı en zengin ekonomik ülkelerin oluşturduğu G20'nin dönem başkanlığını yürüten Brezilya'nın açtığı tabii üzerine hazırladığı raporda, toplam varlıkların 1 milyar doların üzerinde olan kişilerin servetlerinin yüzde 2'sine vergiler bir gelir vergisi ödemeleri önerildi. Rapora, küresel milyarderlerin şu anda varlıklarının yüzde 6,3'üne vergiler vergi ödemediği belirtilirken, yüzde 2'lik bir verginin küresel capta yaklaşık 3 bin kişiyi yüzde 200 milyar dolar arasında bir gelir sağlayabileceği ifade edildi.

KENYA'DA VERGİ İSTAYI DURMUYOR

Kenya Cumhurbaşkanı William Ruto, vergilerin artırılmasını önlemek yasa tasarıma karşı en az 22 kişinin ötürüldüğü protesto eylemlerinin ardından, tasarıyı geri çekeceğini açıkladı ancak halkın Ruto'ya olan güvenliliği sürüyor. Sokaklara çıkan protestocular, yumurta ithalatından banka transferlerine kadar bir dizi ürün ve hizmete getirilen yeni vergi ve harçların yerine bütçe kesintileri seçti ve yeni mali düzenlemeler tasarısını veto eden Ruto'ya gene de güvenmediklerini ortaya koydu. Hükümetin borçların ödenmesi için kaynak yaratılması gerektiğini söyleyerek savunduğu tasarı, halk tarafından milyonlarca insanın geçim sıkıntısına neden olacağı gerekçesiyle eleştiriliyor.

"KRİPTO YASASI" KABUL EDİLDİ

Kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler içeren Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması Dair Kanun Teklifi, TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalandı. Düzenlemeyle, SPK, sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihraç edilmesinde yetkili olacak. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları SPK izniyle kurulabilecek ve faaliyet gösterebilecek. Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali denetimi ve bilgi sistemleri bakımında SPK tarafından ilan edilen liste yer alan bağımsız denetim kuruluşlarına yapılacak. Kurul, düzenlemede öngörülen hallerde doğrudan kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini geçici durdurmaya yetkili olacak ve izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin internet aracılığıyla yürütüldüğü tespit edildiğinde içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesine karar verecek. İzin alınmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürütüldüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişiler yetkilerine 3 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 5 bin günden 10 bin güne kadar adli para cezası verilecek.

BOLİVYA'DA BAŞARISIZ DARBE GİRİŞİMİ

Bolivya'da "demokrasinin yeniden tesis etme" iddiası ile çağrılmış günü başkan La Paz'daki Başkanlık Sarayı'nın kapılarını zorla araçlarla kapatarak darbe girişiminde bulunan General Juan Jose Zuniga, Koramiral Juan Arnez ve 15 kişi göz altına alındı. Başarısız darbe girişimi için saat içerisinde son bulan, Devlet Başkanı Arce'nin sevenleri Başkanlık Sarayı'nın önünde toplanarak desteğini gösterdi. İçişleri Bakanı Eduardo del Castillo, darbe girişiminin geçen mayıs ayından bu yana planlandığını hatırlatarak, "Amaç, Arce hükümetini devirmekti. Bu plan, Zuniga ve Arnez tarafından yapıldı" ifadesini kullandı. Yerel basında çıkan haberde, gözaltına alınan kişilerin "silahlı ayaklanma ve terörizme suçlandı" ve 20 yıla kadar hapisle cezalandırılabileceği aktarıldı.

TEMİZ TEKNOLOJİ YATIRIMLARI 2 TRİLYON DOLARA ULAŞABİLİR

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından yayınlanan Dünya Enerji Yatırımı 2024 raporuna göre, bu yıl dünya çapında temiz enerji teknolojisi ve altyapısına yapılacak harcamalar, fosil yakıtlar için beklenen yatırımların neredeyse iki katına çıkacak. Raporda yenilenebilir enerji teknolojisi, elektrikli araçlar, nükleer enerji, elektrikli araçlar, enerji depolama sistemleri, dijital emisyonlu yakıtlar, su pompaları ve verimlilik iyileştirmeleri için yapılacak yatırımların 2 trilyon dolara ulaşacağı belirtildi. Dünya genelinde toplam enerji yatırımlarının ilk kez 3 trilyon doları aşacağı tahmin edilirken, IEA bunun sadece üçte birinden bir az fazlasının petrol, gaz ve kömüre gideceğini belirtiyor.

Kar enflasyonun altında YARISI DA FAİZE GİTTİ

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırması, yüksek enflasyonun geçen yıl satışı ve karlılığı baskıladığını, finansman maliyetlerinden kaynaklı mali baskının ise önemli ölçüde arttığını ortaya koydu. İlk 500'ün finansman giderleri 2923'te yüzde 92 artarak 533 milyar liraya yükseldi. Böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranı da yüzde 15,6 puanlık artışla yüzde 41'den yüzde 57'ye çıktı. Büyük şirketler ayrıca uzun aranın ardından geçen yıl kambiyo zararı yazdı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçlarını açıkladı. 2023 Araştırması'na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 484,2 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu olma unvanını korudu. 2022'de üçüncü sırada olan Ford Otomotiv 238 milyar lirayla ikinciliğe yükseldi. Geçen yıl ikinci sırada bulunan Star Rafineri ise 226,8 milyar liralık üretimden satışla 3'üncü oldu.

Satış ve karlılık zayıf kaldı

İstanbul Altın Rafinerisi (İAR) 142,5 milyar liralık üretimden satışla 4'üncü sırada yer alırken, geçen yıl 7'nci sırada bulunan Toyota Otomotiv 127,4 milyar lirayla 5'inci sıraya yükseldi. Oyak-Renault ise üç basamak yükselerek 107,2 milyar lirayla 6'ncı sıraya çıktı. Arçelik 99,9 milyar lirayla 7'nci olurken, Mercedes-Benz Türk AŞ ise 94,2 milyar lirayla 15'inci sıradan 8'inci sıraya yükseldi. 2022'de 44'üncü sırada olan Gramaltın Kıymetli Madenler Rafineri San. Tic. AŞ 89,9 milyar lira ile 9'uncu sıraya çıktı. Geçen yılki listeye göre 5 basamak gerileyen Ereğ-

li Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, bu yıl 79,5 milyar ile listede 10'uncu sırada yer aldı.

İSO 500'de üretimden satışların 2023 yılında yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını ifade eden **Erdal Bahçivan**, "2021 ve 2022 yıllarına göre zayıf bir performansa işaret eden bu artışın 2022 yılının sonundan itibaren geldiğini tahmin etmek zor değildi. Üretimden satışlarda büyüme bir önceki yıl yüzde 119 iken, 2023 yılında yüzde 42,1'e gerilemesinin nedenlerine baktığımızda; yavaşlayan küresel talep, 6 Şubat'ta yaşadığımız deprem felaketleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişim belirleyici rol oynadı." diye konuştu.

2023 yılında İSO 500'ün satışları-

nın yanı sıra karlılıklarının da zayıf kaldığını dile getiren **Erdal Bahçivan**, "Geçen yıl İSO 500'ün faaliyet karı yüzde 39,7 artarak; 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı, 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi. İSO 500 kuruluşlarının bir diğer karlılık göstergesi olan faiz, amortisman ve vergi öncesi karı yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. İSO 500'de vergi öncesi dönem kar ve zarar büyüklüğüne göre 2022 yılında kar eden kuruluş sayısı 442 iken, bu sayı 2023 yılında 404'e indi. Zarar eden kuruluş sayısı da 58'den 96'ya yükseldi. Bu sayı, 2018 sonrasındaki en yüksek değer olarak tespit edildi." bilgisini verdi. ■ **Mehmet ATAR**

32 / Z RAPORU

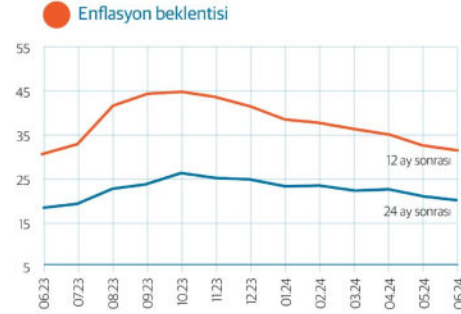
MAKRO GÖRÜNÜM

DOÇ. DR. M. LEVENT YILMAZ

Sıkılaştırma, beklentiler ve bazı sonuçlar

GENEL SEÇİMLER SONRASI
İŞ BAŞI YAPAN EKONOMİ
YÖNETİMİ CİDDİ BİR
SİKILAŞTIRMA PROGRAMI
UYGULAMAYA DEVAM
EDİYOR. PROGRAMIN
PARA POLİTİKASI
TARAFINDA FAİZ
ARTIŞLARI, MİKTARSAL
SİKILAŞTIRMA VE TL'Yİ
REEL OLARAK DEĞERLİ
TUTMAYA YÖNELİK
ADIMLAR ATILIRKEN
MALİYE POLİTİKASI
TARAFINDA İŞE BÜTÇE
AÇIĞINI AZALTMA VE
CARİ AÇIĞI DÜŞÜRMEYE
YÖNELİK DÜZENLEMELER
HAYATA GEÇİRİLİYOR.

TL'nin reel olarak değerlendirilmesine yönelik adımlar neticesinde Merkez Bankası rezervleri güçlenirken yoğun yabancı sermaye girişinin olduğunu ve bunun da ağırlıklı olarak tahvil piyasasına yöneldiğini görüyoruz. Diğer yandan uygulanan politikaların neticesinde enflasyon beklentileri de yavaş yavaş düşmeye başlamış görünüyor.

Merkez Bankası'nın her ay düzenli olarak yaptığı Piyasa Katılımcıları Anketi'ne göre hem cari yıl sonu için hem de 12 ay sonrası için enflasyon beklentileri belirgin bir şekilde düşmeye devam ediyor. Son ankete göre katılımcılar 2024 yıl sonu için enflasyon tahminlerini yüzde 43,52'ye kadar düşürmüş durumdadır. Ayrıca 12 ay sonrası enflasyon beklentisi ise yüzde 31,79'a gerilemiş durumda.

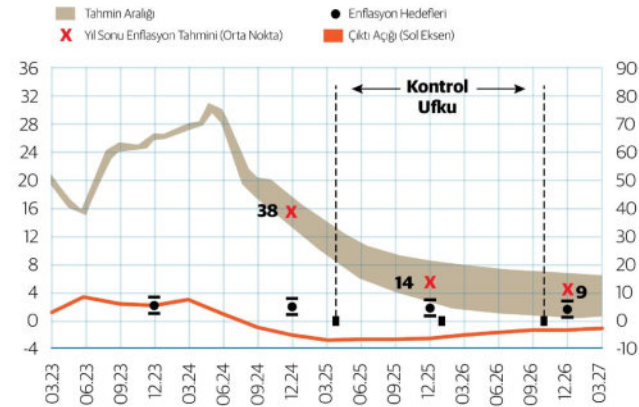
Her ne kadar enflasyon beklentilerinde bir toparlanma gözlemlense de Merkez Bankası'nın yılın II. Enflasyon Raporu'nda ilan ettiği yüzde 38'lik yıl sonu ara hedefinin oldukça üstünde olduğumuzu hatırlatmakta fayda var. Bu durum beklentilerin henüz istenildiği gibi çıpalamadığına işaret ettiği için sıkılaştırmanın neden bir süre daha devam etmesi gerektiği konusuna da açıklık getiriyor.

Sürdürülen dezenflasyon programının belki de en önemli sac ayaklarından bir tanesi ise TL'nin reel olarak değerli kalması. Bu bağlamda Merkez Bankası bir yandan rezerv biriktirir-

ken diğer yandan da kurdaki artış oranının enflasyondaki artış oranının altında kalmasına yönelik adımlar atarak toplam mevduat içindeki döviz mevduatların düşmesine yani döviz talebinin azalmasına gayret ediyor. Ayrıca KKM'den çıkışı da hızlandırarak şekilde regülasyonlarla süreci yönetmeye çalışıyor. Bunun neticesinde bir ara 40,50'ye kadar yükselen cari yıl sonu Dolar/TL beklentisi son anket döneminde 37,75'e kadar gerileyerek enflasyon üzerindeki döviz kuru baskısını azaltıyor.

Programın enflasyon ve döviz kuru beklentilerindeki bu olumlu sonuçlarına bir süreden bu yana çokça tartışılan Merkez Bankası rezervlerindeki pozitif süreç de eşlik ediyor.

**SÜRDÜRÜLEN
DEZENFLASYON
PROGRAMININ
BELKİ DE EN
ÖNEMLİ SAC
AYAKLARINDAN
BİR TANESİ
İSE TL'NİN
REEL OLARAK
DEĞERLİ
KALMASI.**

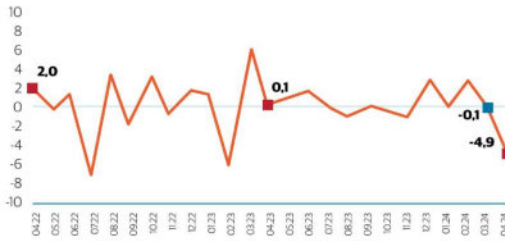

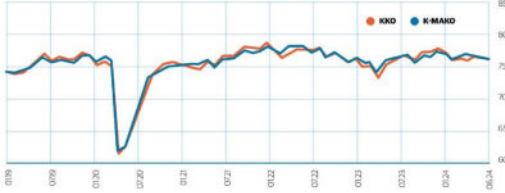
34 / Z RAPORU

MAKRO
GÖRÜNÜM

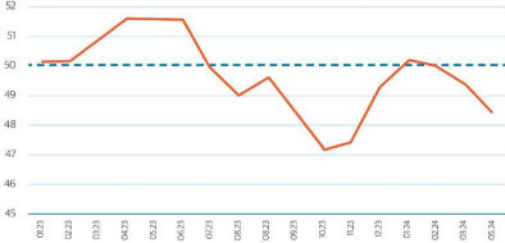
● Sanayi üretim endeksi aylık değişim oranı (%), Nisan 2024

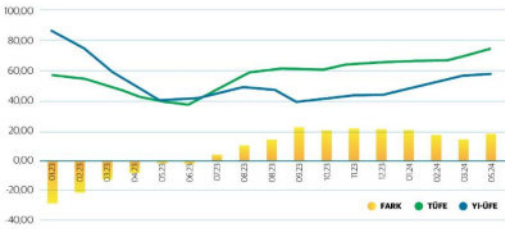
● İmalat sanayi kapasite kullanım oranı

● İSO İmalat PMI

● Enflasyon gelişmeleri

Ancak böylesi bir sıkılaştırma programının da bazı yan etkileri olduğunu da göz ardı etmemek gerekiyor. Örneğin TÜİK'in hesapladığı Sanayi Üretim Endeksi'ndeki düşüş son birkaç aydır daha da belirgin hale gelmiş durumda. Aylık bazda takip etmenin daha doğru olduğu sanayi üretimindeki yavaşlamaya yıllık gelişmeler de eşlik ediyor. Son veri aylık bazda yüzde 4,9'luk daralma olarak hesaplanırken yıllık bazdaki daralma ise yüzde 0,7.

Sanayi üretimindeki yavaşlama ise uyumlu bir şekilde Kapasite Kullanım Oranı'nın da düşmeye devam ettiğini görüyoruz. Merkez Bankası'nın düzenlediği İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) verisi de son aylarda belirgin bir şekilde azalıyor. 2024 yılı Haziran ayında, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1738 iş yeri tarafından İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtlara göre; İmalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA), bir önceki aya göre 0,4 puan azalarak yüzde 76,2 seviyesine gerilemiş görünüyor. Gerileme en çok yatırım malları tarafında kendisini gösteriyor.

Bu verilerle uyumlu bir şekilde büyümenin ve sanayi üretiminin öncü göstergesi olarak nitelendirilen İmalat PMI endeksi de son 3 aydır eşik değer olan 50'nin altında kalmaya devam ediyor. İstanbul Sanayi Odası tarafından hesaplanan İmalat PMI Endeksi Mayıs ayında 48,40 olarak gerçekleşmiş durumda.

Kısacası son dönemdeki sıkılaştırma programının etkileri finansal piyasalarda daha olumlu hissedilirken reel sektör sıkılaştırmanın yan etkilerine ciddi bir şekilde maruz kalmaya devam ediyor. Sıkılaştırma programı neticesinde Türkiye'nin CDS'leri gerilerken ve yabancı finans kurumları Türkiye'ye yönelik olumlu raporlar yayınlarken reel sektör tarafındaki veriler endişe uyandırıcı şekilde geliyor.

Diğer yandan enflasyon üzerindeki riskler de tam anlamıyla ortadan kalkmış değil. Yıllık enflasyon Mayıs ayında yüzde 75,45 ile bu yılın zirvesine çıkmış durumda. Bundan sonrasında baz etkisi kaynaklı hızlı bir yıllık enflasyon düşüşü olacağını öngörüyoruz. Ancak buna aylık enflasyon gelişmelerinin ne kadar eşlik edeceğini ise yakından takip etmemiz gerekiyor. Zira bir süreden bu yana üretici fiyatlarındaki artış da dikkatlerden kaçmamalı.

Özetle artık sıkılaştırma döngüsünün ne zaman ve nasıl yavaşlatılacağına artık konuşmaya başlaması gerekiyor. Özü itibarıyla sıkılaştırma programlarının etkileri biraz gecikmeli görünür. Bu bakımdan bir süre daha sıkılaştırmayı görmeye devam edeceğimizi kabul etmekle beraber bunun reel sektör üzerinde kalıcı hasar bırakmaması için de daha dikkatli olmaya devam etmemiz gerekiyor.

Spot
İSO 500

Türkiye'nin en büyükleri TÜPRAŞ, Ford Otosan, Star rafineri

İbrahim Yelmenoğlu
Tüpraş CEO

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 484,2 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu olma ünvanını korudu.

Araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 484,2 milyar lirayla listede ilk sırayı alırken, 2022'de üçüncü sırada olan Ford Otomotiv 238 milyar lirayla ikinciliğe yükseldi. Geçen yıl ikinci sırada bulunan Star Rafineri ise 226,8 milyar lirayla üretimden satışla 3'üncü oldu.

İstanbul Altın Rafinerisi (İAR) 142,5 milyar lirayla üretimden

Güven Özyurt - Ford Otosan
Yönetim Kurulu Üyesi

satışla 4'üncü sırada yer alırken, geçen yıl 7'nci sırada bulunan Toyota Otomotiv 127,4 milyar lirayla 5'inci sıraya yükseldi. Oyak-Renault ise üç basamak yükselerek 107,2 milyar lirayla 6'ncı sıraya çıktı.

Arçelik 99,9 milyar lirayla 7'nci olurken, Mercedes-Benz Türk AŞ ise 94,2 milyar lirayla 15'inci sıradan 8'inci sıraya yükseldi.

2022'de 44'üncü sırada olan Gramaltın Kıymetli Madenler Rafineri San. Tic. AŞ 89,9 milyar lira ile 9'uncu sıraya çıktı.

Geçen yılki listeye göre 5 basamak gerileyen Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ, bu yıl 79,5 milyar ile listede 10'uncu sırada yer aldı.

"Türkiye'nin 500 Büyük

Kanan Mirzayev - Star
Rafineri Genel Müdürü

Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'na göre, en büyük 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2022'ye göre yüzde 42,1 artarak 6 trilyon 375 milyar liraya yükseldi. Bir önceki yıl büyüme hızı yüzde 119 olmuştu.

İSO 500'ün ihracatı ise 2022 yılına göre yüzde 2,9 düşüşle 95,1 milyar dolara geriledi.

500 büyük sanayi kuruluşunun 2023'te faaliyet karı yüzde 39,7 artışla 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi.

Üretimden satışlar (Milyon TL)

Sıra	Şirket	Satış (Milyon TL)
1	TÜPRAŞ	484.188
2	Ford Otomotiv	238.014
3	Star Rafineri	226.774
4	İstanbul Altın Rafinerisi	142.530
5	Toyota	127.450
6	Oyak-Renault	107.208
7	Arçelik AŞ	99.861
8	Mercedes-Benz	94.255
9	Gramaltın Kıy.Maden.	89.948
10	Ereğli Demir Çelik	79.521

İhracat (Milyon \$)

Sıra	Şirket	İhracat (Milyon \$)
1	Ford Otomotiv	7.208
2	TÜPRAŞ	6.206
3	Toyota Otomotiv	4.088
4	Star Rafineri	3.381
5	Oyak-Renault	3.269
6	Adını Açıklamadı	-
7	Arçelik AŞ	2.241
8	Adını Açıklamadı	-
9	İstanbul Altın Rafinerisi	1.600
10	Adını Açıklamadı	-

Dönem kârı

Sıra	Şirket	Kâr (Milyon TL)
1	TÜPRAŞ	63.848
2	Ford Otomotiv	32.017
3	Star Rafineri AŞ	25.811
4	Adını Açıklamadı	-
5	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	20.479
6	Adını Açıklamadı	-
7	Tofaş Türk Otomobil Fab.	18.739
8	Eti Maden İşletmeleri	18.083
9	EÜAŞ Elektrik Üretim	13.737
10	Adını Açıklamadı	-

Sanayicinin Kârını Faiz Yedi

- En büyük 500 sanayi kuruluşumuzun finansman giderleri bir önceki yıla göre yüzde 92,5 oranında artış gösterdi
- Ali Yürüdü

Istanbul Sanayi Odası, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı sonuçlarını bu hafta içerisinde açıkladı. Türkiye'nin sanayi sektöründeki devlerini belirleyen ve 1968 yılından bu yana aralıksız açıklanan bu çalışmaya büyük önem atfetmekle birlikte, bu yazı da çalışmanın detaylarında sanayi sektörümüze dair gözümü çarpan birkaç detaya değineceğim.

Ancak öncelikle enflasyon muhasebesi uygulanmış haliyle halka açık şirketlerden gördüğümüz bilançolardan başlayalım. Çünkü bilançolar; ISO'nun araştırma sonuçlarının gösterdiği şekilde bozulmaların devam ettiği 2024 yılının birinci çeyreği itibarıyla da teyit eder nitelikte. İşin kötüsü; biz bunu bir sanayicinin operasyonundaki aksaklıktan ziyade, o operasyonu yürütmek için gereken finansman kaynağının maliyetindeki artıştan görüyoruz. Yani sanayicinin üretime devam edebilmesi için gereken, örneğin enerji, hammadde, işçilik gibi maliyetleri karşılamak için dış kaynak kullandıysa, aldığı borç, bahse konu maliyetlerden bile daha pahalı hale gelmiş vaziyette. Hatta durum öyle vahim ki, sanayici kendisinden çok borcunu finanse eden finansal kuruluş için çalışıyor ve kârının kendi payına düşenden fazlasını, deyimi yerindeyse bankasına ödüyor.

Buradaki bilgiyi herkesin ulaşabileceği ve görebileceği bir noktaya taşıyalım. Halka açık şirketlerimizden kim daha iyi performans gösteriyor diye baktığımızda karşımıza son dönemde açık ara bankalar çıkıyor. Borsada yatırım yapan bir yatırımcı, eğer portföyünde banka hissesi bulunmuyorsa, elindeki kağıda bakıp, bu kadar yabancı yatırımcı nereye geldi diye kendine her gün soruyordur. Çünkü BİST TİM Endeksi'ten, BİST 30 endeksi çıkarırsak getiri yılbaşından bu yana negatif. Hatta BİST 30 Endeksi'ten bankaları çıkarırsak, oranın da getirisi enflasyonun altında. Unutmamak gerekir ki bilinçli yatırımcı bilançoya bakar. Bilançoda bir sanayicinin ürettiği ve sattığı malın geriye kalan brüt kârın yarısından fazlasını faiz ödemesine gittiğini gördüğünüzde içinde bulunduğumuz dönem itibarıyla doğal olarak finans işinin sanayiden kârlı olduğu sonucuna varırsınız.

ISO'nun çalışması kümülatif bir fikir verdiği için ne durumda olduğumuzu rakamlar üzerinden özetleyelim. ISO 500'ün faaliyet kârlılığı

oranı düşmüş. Bu oran; şirketin temel operasyonlarının kârlılığını ölçer. Düşen bir faaliyet kârlılığı oranı; kıyasladığımız bir önceki yıla göre şirketlerin operasyonel giderlerin kontrolünde bozulmaya da temel faaliyetlerinden daha az ettiğini gösterir. Aslında çalışmanın bütününde sanayicilerin tüm kâr büyüklüklerinde nominal artış olsa bile, enflasyonun altında kalmasıyla reel olarak büyümediğini söylüyor. Burada bahsettiğim faaliyet kârlılığı oranı ise asıl işlerinde de sanayicinin rasyonalitede bozulma olduğunu teyit ediyor.

Temel işlerdeki kârlılığı bir kenara bırakalım ve oranın düzeleceğini umalım. Çünkü asıl konu paraya erişmek için katlanılan maliyette.

Biz ISO 500'den yani Türkiye'nin medârı iftihar diyebileceğimiz en büyük 500 sanayi kuruluşumuzun finansman giderlerinde bir önceki yıla göre yüzde 92,5 oranında artış var. Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranının yüzde 57'ye yaklaşmış olması; aslında basitçe elde edilen kârın yarısının faize gittiğini gösteriyor. Borçların vade yapısı ise bize başka bir şey daha söylüyor. Kısa vadeli mali borçlar, toplam borçların yarısından fazlasını oluşturuyor. Medârı iftihar dememin sebebi ise şu, en büyükseniz diğerleriyle kıyaslandığında daha ucuza borçlanırsınız aslında. En ucuz borçlanma lüksüne sahip olan bile uzun borç kaynağı bulamıyor, bulsa da çok pahalı oluyor. Brüt kârlılıklarda finansman maliyetinin yüzde 56'ya gelmesi demek, bir sanayici, bir yıl boyunca üretim için tüm maliyetlere katlanıp, kalan parasını bankasıyla paylaşıyorsa, burada bir sıkıntı var demektir. Çünkü daha kalana vergisini, amortismanını ödeyecek kalanı da net kâr olacak.

Yabancı yatırımcı geliyor ama herkese gelmiyor derken, yabancıların ilk baktığı yerlerden olan temettü ödemesi hangi parayla yapılacak diye sormak gerekir. Ya da diğer baktığı yer olan bilanço, uzun vadeli kredi kullanmaya bile yetemiyorsa, yabancı yatırımcıyı sanayicimizin cezbedemeyeceğinin farkında olmamız gerekir. Dolayısıyla ülkenin notu başta olmak üzere, daha değerli şirketlerden bahsetmek istiyorsak, şirketin ana işinin kârlı olması, bu kârı yaratabilmek için borçlanma yapısının makul olması, daha da özetle, üreteceğim derken katlanılan maliyet, üretirken kazandığının üzerinde olmaması gerekir.

BAŞLARKEN

Sanayinin 2023 Hikayesi: Reel Gerileme

- Türkiye ekonomisinin yüzde 4,5 büyüdüğü 2023 yılında Türk sanayisi artan enflasyon ve yükselen finansman maliyetleri nedeniyle yüzde 0,8'lik bir büyüme kaydedebildi
- Sinan Koparan, Cemre Nur Karaca

Hiş kuşkusuz çok zor bir yıldır 2023. 6 Şubat depremi ile sarsılan ardından gelen genel seçimler ve ekonomi yönetimi-minde yapılan 180 derecelik manevra ile 2023 özellikle iş dünyası için oldukça zor geçti. Diğer taraftan tüm dünyada üretim ve ticaretin önemli ölçüde yavaşladığı ve büyümenin tarihsel ortalamalara göre zayıf kaldığı bir yıldır. Üstelik yıl boyunca jeopolitik gerilimlerin yüksek seyri ve artan korumacılık küresel ticareti olumsuz etkilemeye devam etti.

İşte bu ortamda bile Türkiye 2023 yılında yüzde 4,5'lik bir büyüme ortaya koymayı başardı. Ancak bu büyüme Türkiye'nin istediği üretim ve ihracata dayalı bir büyüme değil. **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından hazırlanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı sonuçlarına göre Türkiye ekonomisinin yüzde 4,5 büyüdüğü 2023 yılında Türk sanayisi sınırlı bir büyüme kaydedebildi. **İSO** Başkanı **Erdal Bahçivan**, "2023 yılında ekonomik büyümemiz yüzde 4,5 büyümeyi başardı ise de bu büyümenin yapı olarak sağlıklı olduğunu söylememiz mümkün değil. İmalat sanayi yüzde 1,6 büyüme ile genel ekonomik performansın gerisinde kaldı. İhracat ise Türkiye genelinde zayıf bir artış, sanayi sektöründe ise hafif bir düşüş kaydetti" diyor.

Geçtiğimiz yıl ekonomi politikalarındaki sert dönüş ve devamında gelen ekonomik yavaşlama çabaları sanayicinin finansman maliyetlerini yukarı çekerken satışlarının yavaşlamasına ve kârlılıklarının düşmesine neden oldu. **Erdal Bahçivan**, "Seçimlerden sonra, yani yılın ikinci yarısında ise yeni bir ekonomi kadrosu öncülüğünde büyük bir değişim yaşanarak enflasyonla mücadele merkezli bir normalleşme programı devreye alındı. Bu değişim süreci, sanayimiz açısından kaçınılmaz olarak daha sıkı finansman koşullarına ve daha zorlu bir iş yapma ortamına yol açtı. Bu bağlamda hem büyüme performansı hem de ekonomi

politikaları açısından adeta 'iki ayrı yıl' yaşadığımızı vurgulamamız gerekiyor" diyor.

İşte bu dönemde **İSO 500**'de üretimden satışlar 2023 yılında yüzde 42,1 oranında artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktı. Bir önceki yıl yüzde 119 olan artış oranı, 2023'te yüzde 42,1'e geriledi. Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu, "Üretimden satışa yaşanan yüzde 13'lük kayıp, 2009'dan buyana yaşanan en sert kayıp. O zaman küresel kriz vardı. Türkiye ekonomisi yüzde 4 daralmıştı. Bugün yüzde 4,5 büyüdüğümüz bir yılda yaşanan bu kayıp dikkat çekici. Ekonominin bütününden farklılaşan bir sanayi tablosu var. Bu büyük oranda ekonomi politikalarının sonucu" diyor.

Yeni ekonomi politikaları çerçevesinde faizleri yüksek tutan ve kuru belli bir seviyeye sabitleyen ekonomi yönetimi kurun enflasyona etkisini sınırlayarak ve talepte daralma sağlayarak enflasyonu aşağıya çekmeye çalışıyor. Ancak işgücü ve enerji gibi artan maliyetlere karşın 2023 yılında daralan bir taleple ve sabit bir kurla yaşamak zorunda kalan imalat sektörü güç kaybetmeye devam ediyor. **Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara**, Şu anki ekonomi programı kur üzerinden bir dezenflasyon yaratmaya çalışıyor. Talebi kısıtlamaya çalışıyor ama ana yük döviz kuru üzerinde. Bu böyle olmalı mı çok emin değilim. Kur enflasyonunun bileşenlerinden biridir. Ama siz kalıcı bir dezenflasyon süreci yaratmak istiyorsanız, döviz kuru üzerindeki yükü azaltıp talep ve beklenti üzerinden iyileştirmeler yapmak çok daha kalıcı olur. Şu an uygulanan programın zorluklarından bir tanesi değerli TL ile başlamak. Daha da değerlenen TL sanayinin milli gelir içindeki payını azaltıyor" diyor.

Kur, daralan talep, artan maliyetler ve yüksek finansman giderleri sanayicilerin kârlılıklarının da enflasyonun altında kalmasına neden oluyor. **İSO 500**'ün 2023'te

faaliyet kârı yüzde 39,7 oranında artarak 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıkarken karşılık faaliyet kârlılığı oranı 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi. 2023'te faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr (FAVÖK) büyüklüğü, yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. FAVÖK büyüklüğünün net satışlardan daha yüksek bir artış göstermesi sonucu FAVÖK kârlılığı 0,3 puan artarak yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıkmış durumda. Ayrıca **İSO 500**'ün vergi öncesi kar ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldi. Ancak satış kârlılığı oranının önceki yıla göre 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya geriledi. **Erdal Bahçivan**, "Görüldüğü üzere 2023'te tüm kâr büyüklüklerindeki artışlar enflasyonun altında kalmış bulunuyor ve bu da reel olarak gerilemeye işaret ediyor" diyor.

Peki sanayinin daraldığı bugünkü ortamda yüzde 4,5'lik büyüme nereden geliyor. **Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp**, "GSYİH'nin dört tane bileşeni bulunuyor, tüketim, yatırımlar, net ihracat ve kamu harcamaları. Bugünkü büyümede tüketimin payı toplam büyümenin dörtte üçü. Tüketimin de alt kalemlerine baktığımızda hizmetler sektörünün çok hızlı büyüdüğünü görüyoruz" diyor ve devam ediyor: "Neden hizmetler sektörü hem 2022'de hem de 2023'te sanayiden pay alıyor? Çünkü yüksek enflasyon dönemlerinde hizmetlerin imalat sektörüne göre daha hızlı büyüdüğünü görürüz. Bunun da birkaç sebebi var. Bir tanesi hizmetler sektöründe maliyetler, hammaddeye çok bağlı kalmadığı için daha esnek biçimde fiyatlamaya yapılıyor. Ayrıca talebin esnekliğine baktığımız zaman mesela, eğitimde, sağlıkta artan fiyatlara rağmen talepte bir daralma olmuyor. Tabi bu dönemde dayanıklı tüketim mallarına da talep artıyor ama hizmetler sektörü buna rağmen öne çıkıyor."

Talebin devam etmesi ise enflasyonla ►

mücadeleyi zorlaştırıyor. Zira Türkiye büyüme hızını, özellikle de tüketerek, korumaya devam ettiği sürece enflasyonun sert bir düşüş göstermesi çok olası görünmüyor. Bu nedenle ekonomi yönetiminin önümüzdeki dönemde frene daha da sert basması beklenebilir. Peki sanayici için önümüzdeki dönemlerin daha da zor olması beklenebilir mi? Erhan Aslanoğlu, "Bu sefer denemediğimiz bir yoldan gidiyoruz. 1994 ve 2001'de enflasyonla mücadele programları uyguladık ve ilk yıl yüzde 4 daraldık. Sonra enflasyonu kırdık. Bu sefer yüzde 2 büyüme ile enflasyonu aşağıya çekmeye çalışıyoruz. Bu bizim çok alışık olduğumuz bir yol değil. Biz uzun süre yüzde 2 büyüme ile gitmeyi bilmiyoruz. Bunun simülasyonlarını yapmamız lazım. Türkiye ekonomisi 1,5 - 2 yıl yüzde 1,5 büyürse işimizi nasıl sürdüreceğiz? Yüzde 2 civarındaki büyümede kârlılıklar düşük kalacaktır" diyor ve ekliyor: "Maalesef ekonominin bugünkü rakamlardan daha fazla yavaşlaması gerekiyor ki iç talebi kısalm, kuru biraz rahatlatıp sanayiciyi ve Türkiye ekonomisini düze çıkaralım."

MUTSUZ AMA UMUTLULAR

İstanbul Mobilya İhracatçıları Birliği Başkanı Erkan Özkan

Dövizin yerinde durduğu ama bu enflasyonist dönemde hâlâ yükselmeye devam eden emtia fiyatları var. Bu da enflasyonla olan mücadelemizde bizleri epeyce zorluyor. Reel enflasyon beklentimizin çok üzerinde. Dolayısıyla ihracatta da yurt içinde de fiyat yakalayamıyoruz. Öte yandan ihracat yerinde sayıyor gibi görünse de dövizin baskılanmasından dolayı ihracatımızda adet ve kilo bazında düşüş var. ISO 500 araştırmasında şirketlerin kar marjlarının düştüğünü ve zarar ettiklerini görüyoruz. Bu yıl da devam edecek gibi duruyor. Çünkü bu faiz oranlarıyla sanayinin krediye ulaşmasının imkânı yok.

TOBB Hizmetler Sektör Meclis Başkanı Hüseyin Bozdağ

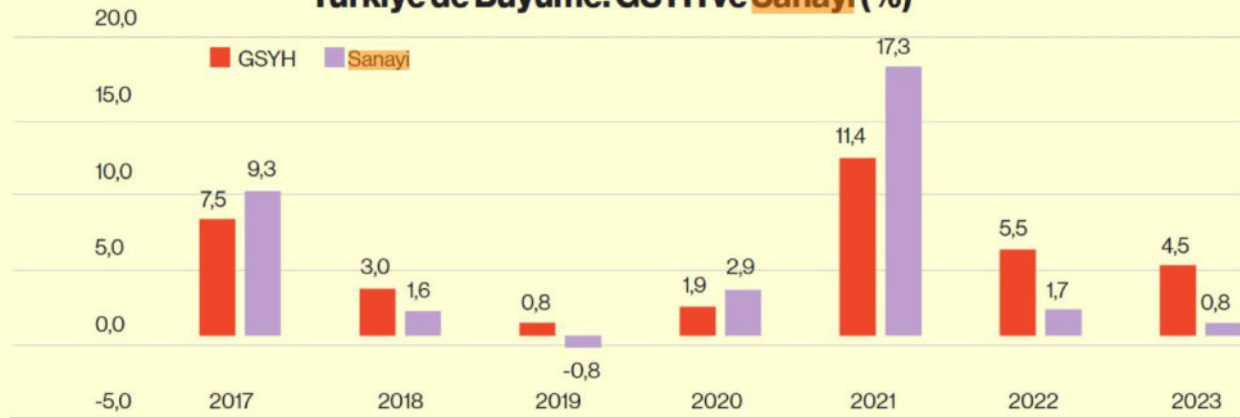
Kredi faizlerinde şu andaki faizler 50'ler konuşuluyor ama piyasadaki faizler bu değil, bu rakamların çok üzerinde. Bazen bankalar kredi limitiniz doldu deyip şirketleri faktoring

şirketlerine yönlendiriyor. Dolayısı ile faizlerin bu kadar yüksek olması da sanayicilerin de kambiolarındaki finansman yükünün yüksek olması zarar noktasını kaçınılmaz kılıyor.

Mobilya Sanayi İş İnsanları Derneği Başkanı Nuri Gürcan

Bir ürünün maliyetinde en büyük etken genel giderler burada yüzde 10'luk bir artış görüyoruz. Geçtiğimiz yıllarda hammadde çok konuşuyorduk ancak geçen sene ve bu seneye baktığımızda genel giderlerin çok yükseldiği ortaya çıkıyor. Bu da ürünlerin üzerinde ciddi bir fiyat baskısı oluşturuyor ve ciddi anlamda da kârlılıklar düşüyor. İhracat konusunda çok ciddi daralmalar görüyoruz bunun sebebi ise tabii ki kur. Hatta kontak kapatma seviyelerine gelen firmalar bile bulunuyor. Döviz kuru kısmına gelecek olursak bu noktada hiçbir hareket yok. Merkez Bankası'nın açıkladığı bir kur hedefi var ama o kur seviyesine de ulaşılacağını zannetmiyorum. Kur hedefi 39'larda ama biz yılısonunda 35'ler civarında kapatılacağını tahmin ediyoruz.

Türkiye'de Büyüme: GSYH ve Sanayi (%)

Sanayinin Temel Göstergeleri

	2021		2022		2023		Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	Tutar (Milyon TL)	Net Satışlara Oran (%)	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Üretimden Satışlar (Net)	2.048.053	88,5	4.484.898	85,8	6.374.713	85	73,8	119	42,1
Faaliyet Karı (Zararı)	341.933	14,8	671.147	12,8	937.338	12,5	139,4	96,3	39,7
Finansman Giderleri	208.922	9	277.118	5,3	533.370	7,1	135,2	32,6	92,5
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (EBITDA)	405.287	17,5	807.747	15,4	1.175.064	15,7	119,7	99,3	45,5
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	219.446	9,5	485.408	9,3	645.018	8,6	137,2	121,2	32,9